

Dnr :JN2019/10-1

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Camilla Landén | Miljöinspektör

0734-64 71 27 | camilla landen@bollebygd.se

Jävsnämnden

Erikstorp 4:43 – föreläggande att komplettera inkommen åtgärdsplan samt inkomma med anmälan för Ålkistans bräddavlopp

Förslag till beslut

Jävsnämnden förelägger enligt miljöbalken 26 kap 21 § Samhällsbyggnadsnämnden, 212000-2973, att senast 2020-05-30

1. Inkomma med en kompletterad, tidssatt och resurssatt handlingsplan som på ett effektivt sätt styr mot målet max 10 % bräddning inom en treårsperiod.
2. Inkomma med rutin/metod för effektiv mätning av bräddat vatten före och efter rensgaller. Ange noggrannhet med vald mätmetod.
3. lämna in en anmälan av Ålkistans nya bräddavlopp (i efterhand) vilken ska innefatta riskbedömning, förslag till åtgärder för att motverka dessa risker och vald metod för effektiv mätning av faktiskt bräddat vatten.

Lagkrav

Miljöbalken 26 kap 21 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som det finns bestämmelser om i denna balk eller i föreskrifter som meddelats med stöd av balken, att till myndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller också för den som annars är skyldig att avhjälpa olägenheter från sådan verksamhet.

NFS 2016:6 Naturvårdsverkets föreskrifter om rening och kontroll av avloppsvatten från tätbebyggelse.

Ärendet

Reningsverket renar spillvatten från Olsfors och Hultafors samhällen och är enligt anmälan dimensionerat för 700 pe (personekvivalenter) vilket bedöms motsvara 50 kg BOD per dygn. Antalet anslutna är 1021 personer, medan belastningen enligt anmälan endast uppgick till 463 pe 2018 pga. att många boende i samhällena inte är hemma hela dygnet. Verket är dimensionerat för ett flöde av 90 m³/h. Vid högre flöden bräddas vatten ut i Sörån. Vid flöden 90-180 m³/h passerar spillvattnet ett grovrensgaller innan bräddning. Flöden överstigande 180 m³/h bräddas vattnet ut helt orenat. Sedimenteringsbassängerna klarar att ta emot ett flöde av 45 m³/h vid ordinarie drift och 90 m³/h vid parallelldrift. Recipient för det renade vattnet är Sörån.

Enligt senaste års årsrapporter över verkets funktion har mängden ovidkommande vatten minskat från ca 20 % 2006 till 3,8 % 2018. Tekniska kontoret har vidtagit en rad åtgärder och har nyligen handlat upp relining av nätet för att minska inläckaget.

Trots detta kvarstår problemen med bräddning av stora mängder orenat spillvatten, 2018 ca 23 %, samt höga flöden genom verket. För att få acceptabla föroreningsutsläpp till ån krävs ytterligare åtgärder. Det är viktigt att relevanta nyckeltal tas fram som speglar den föroreningssituation som uppstår i recipient på grund av detta och att en handlingsplan upprättas för att minska risken för bräddning.

2018-11-30 genomfördes inspektion på Olsfors avloppsreningsverk. Uppföljning gjordes då av de kommentarer som noterats vid den periodiska besiktningen ” Stora mängder avloppsvatten släpps ut orenat på grund av bräddningar vid reningsverket, vilket påverkar recipienten. Åtgärder för att minska mängderna ovidkommande vatten borde prioriteras. Föroreningsmätningar bör tas fram för att kunna mäta påverkan till recipienten”. Av inspektionsrapporten framgår att bräddningarna kommer att följas upp vid kommande tillsyn.

Vid samma tillfälle noterades även att det finns ett behov av att förse Ålkistans avloppspumpstation med ett bräddavlopp. Tekniska enheten behöver komma in med en ändring av sin anmälan av miljöfarlig verksamhet. Dokumentation ska innefatta

- en redogörelse för om det finns några alternativ till bräddavlopp vid Ålkistan.
- en riskbedömning vad gäller hälsa och miljö samt vad de olika alternativen kostar behöver upprättas.

2019-06-04 genomfördes ett möte med tekniska i syfte att komma till rätta med bräddningar och få in en anmälan vad gäller Ålkistans bräddavlopp. Förslag till nya försiktighetsmått gicks igenom. Följande framgår av minnesanteckningarna ” Arbete fortskrider med att identifiera källor till ovidkommande vatten. Detta görs genom att man inventerar med hjälp av GIS-skikt, filmar och spårar genom att färga vatten. De områden som har pekats ut som prio1-områden i Hannes Rydbergs rapport från 2015 har enligt uppgift inte åtgärdats fullt ut ännu. Förra året bräddade 23 % av allt inkommande vatten. Det är en rejäl ökning av mängden rapporterat bräddat vatten jämfört med föregående år. Detta trots att antalet anslutna är identiskt och mängden vatten minskade med 20 % på grund av det torra vädret. Enligt tekniska kontoret beror ökningen med största sannolikhet på att man idag har bättre kontroll över mängden bräddat vatten.”

Miljöenhetens sammanställning av statistik från åren 2015 – 2018 gicks igenom och förslag till beslut om försiktighetsmått kommunicerades.

Vissa handlingar så som transportdokument för farligt avfall och status för vissa av de områden som ingick i upprättad åtgärdsplan begärdes in till 15 augusti 2019. Dessa handlingar har delvis inkommit. Hanteringen av farligt avfall behöver följas upp ytterligare.

"Ålkistans avloppspumpstation har försetts med ett bräddavlopp. En anmälan ska lämnas in till miljöenheten. Den ska innefatta riskbedömning m.m. Riskerar mängden bräddat vatten att öka med ett nytt bräddavlopp? Riskerar vi att få direktutsläpp av olja mm ut i recipient? Utgående flöde ska kunna mätas/beräknas på ett sätt som ger en hyfsad noggrannhet. Flödesmätare eller liknande ska finnas. " Ingen anmälan har lämnats in ännu.

2019-06-10 fattade Jävsnämnden på delegation beslut om nya försiktighetsmått för verksamheten.

Av beslutet framgår bland annat att

2. Utgående föroreningar i avloppsvattnet från avloppsreningsverket, inklusive bräddat vatten från avloppsreningsverk och pumpstationer, får från och med 1 januari 2020 inte överstiga 10 mg BOD7 och 0,3 mg totalfosfor per liter, räknat som riktvärde för kalenderkvartal/kalenderår.

7. Spillvattennätet ska fortlöpande ses över, underhållas och åtgärdas för att förhindra driftstörningar, begränsa tillflödet av ovidkommande vatten och ämnen till reningsverket och för att förhindra bräddning av orenat eller otillräckligt renat avloppsvatten från ledningsnätet eller verket.

8. Bräddningar ska registreras till mängd bräddat vatten per dygn. Om möjligt ska halt BOD och P i bräddat vatten kontrolleras genom provtagning. Mängden bräddat vatten bör som högst uppgå till 10 % av totala flödet under ett år. Överskrids detta ska åtgärdsplan upprättas.

9. Samhällsbyggnadsnämndens åtgärdsplan för att minska mängden ovidkommande och bräddat vatten ska lämnas in till Jävsnämnden senast 2019-12-15.

December 2019. På uppmaning från tillsynsmyndigheten har halten BOD och fosfor analyserats på det bräddade vattnet i oktober. Halterna i bräddat vatten visade sig vara 13 ggr högre än halterna i det vatten som renats och släpps ut från verket. Med de mängder vatten som bräddas blir alltså utsläppet av BOD och närsalter från det

bräddade vattnet motsvarande avloppsreningsverkets totala utsläpp i det renade vattnet. För att minska den totala miljöbelastningen hjälper det alltså inte att göra små justeringar i avloppsreningsverket. Avloppsvattnet ska ju dessutom på sikt gå till GRYAAB.

Utifrån vad som redovisats finns en klar risk att det totala utsläppet av fosfor som verket, i renat och framför allt i bräddat vatten, på årsbasis får släppa ut i enlighet med meddelade försiktighetsmått överskrider. Utsläppen av BOD tangeras. Generellt kan sägas att för höga halter BOD och fosfor leder till övergödning i nedströms liggande sjöar och vattendrag och att känsliga arter kan slås ut. Vad bräddningarna av orenat vatten får för konsekvenser på Sörån är dock inte klarlagt.

Ekonomiska förutsättningar

VA/gata ska ha de ekonomiska förutsättningar som krävs för att kunna reducera ovidkommande vatten i enlighet med inlämnad åtgärdsplan. Miljöenheten har frågat om det finns några hinder för att genomföra åtgärder i enlighet med inlämnad åtgärdsplan och fått svaret att det inte finns några sådana hinder. 2020-01-27 inkom samhällsbyggnadsnämnden VA/gata med besked att samtliga reliningar och brunnsrenoveringar som föreslås i rapporten från 2015 nu är beställda.

Jävsnämnden begär in ytterligare underlag från samhällsbyggnadsnämnden i form av en kompletterad, tidssatt och resurssatt handlingsplan som på ett effektivt sätt styr mot målet max 10 % bräddning inom en treårsperiod. Om det finns ekonomiska hinder för genomförandet ska detta framgå av denna komplettering.

Bedömning

Jävsnämnden anser att de åtgärder som Samhällsbyggnadsnämnden presenterar i sin handlingsplan är nödvändiga, att tid och plan för genomförande är rimlig men att de inte är tillräckliga för att minska bräddningen från verket till högst 10 %. Man har nu

fått förstärkning med en VA-ingenjör och konsultinsatser vilket gör att det är rimligt att begära in efterfrågad komplettering.

Vid tillsynen har det framkommit att ökningen av mängden bräddat vatten sannolikt beror på att man idag har betydligt bättre metod för att mäta mängden bräddat vatten. Med så stora skillnader i utsläppsvärden är det viktigt att ha kontroll över metod för mätning av bräddat vatten före och efter rensgaller, utsläpp vid pumpstationer och vid reningsverk

Ålkistans avloppspumpstation har försetts med ett bräddavlopp utan att en anmälan lämnats in till miljöenheten. Efterfrågad riskbedömning har inte kunnat visas och vi vet inte om man vidtagit tillräckliga åtgärder för att omhänderta ev risker eller om man har en bra metod för mätning av ev. bräddat vatten.

Sörån har klassificerats i VISS som en naturlig vattenförekomst med dålig kemisk status (på grund av kvicksilver och bromerade difenyleter) och måttligt god biologisk status då det finns vandringshinder och påverkan från kemikalier.

Avloppsreningsverkets påverkarn har ännu inte värderats här.

Beslutsunderlag

Jävsnämndens beslut om försiktighetsmått 2019-06-10, JN 2019:40 -1

Sammanställning av statistik tom 2018, JN 2019:33

Samhällsbyggnadsnämndens åtgärdsplan för ovidkommande och bräddat vatten vid Olsfors avloppsreningsverk 2019-12-18, JN 2019-40-13

Skickas till

Delges: Samhällsbyggnadsnämnden

BOLLEBYGDS KOMMUN

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Linda ternström

Bygg- och miljöchef

Camilla Landén

Miljöinspektör